

**You have downloaded a document from
RE-BUŚ
repository of the University of Silesia in Katowice**

Title: Misja wśród Żydów

Author: Jan Górski

Citation style: Górski Jan. (2008). Misja wśród Żydów. W: G. Ignatowski (red.), "Dialog chrześcijańsko-żydowski w Polsce" (S. 18-21). Katowice: Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego.

Uznanie autorstwa - Użycie niekomercyjne - Bez utworów zależnych Polska - Licencja ta zezwala na rozpowszechnianie, przedstawianie i wykonywanie utworu jedynie w celach niekomercyjnych oraz pod warunkiem zachowania go w oryginalnej postaci (nie tworzenia utworów zależnych).

UNIwersYTET ŚLĄSKI
W KATOWICACH

Biblioteka
Uniwersytetu Śląskiego

Ministerstwo Nauki
i Szkolnictwa Wyższego

JAN GÓRSKI

Misja wśród Żydów?

Przyjawszy ludzką naturę, odwieczne Słowo stało się Ciałem i zamieszkało wśród nas. W tym wymiarze widzimy Jezusa jako „Syna” swego Narodu, z wszystkimi konsekwencjami, z wyjątkiem grzechu, po religię i kulturę. Jezus kieruje swoje zbawcze orędzie najpierw do swego Narodu, który jest przygotowany i oczekuje Zbawiciela. Szukając idei misyjnej w Starym Testamencie, możemy mówić o niej jedynie w sensie pośrednim¹. Bernard Wodecki, reasumując ten ważny okres historii zbawienia, przytacza słowa Adriaana De Groota: „Zamierzona przez Boga droga do zbawienia narodów prowadzi od powołania Izraela poprzez odrzucenie Jezusa Chrystusa przez naród izraelski i związaną z tym śmierć Jezusa do rozkazu misyjnego, ogłoszonego przez Zmartwychwstałego”².

Postawiony w tytule znak zapytania przypomina o wątpliwości, jaka nasuwa się przy takim sformułowaniu tematu. Kościół, realizując misję *ad gentes*, korzysta z doświadczenia dialogu, który jest częścią misji. Z drugiej strony pojawia się wątpliwość, czy takie same reguły, adekwatne w stosunku do wyznawców innych religii, mogą być przydatne w relacji do Żydów?

¹ Por. B. Wodecki, D. Senior, C. Stuhlmüller: *The Biblical Foundation for Mission*. New York 1991.

² B. Wodecki: *Idea misyjna w Piśmie Świętym Nowego Testamentu*. AK 1969, nr 360, s. 24.

Misja Jezusa

Przed Zmartwychwstaniem zasadniczo misja Jezusa była skierowana do Żydów: „[...] jestem posłany do owiec, które poginęły z domu Izraela” (Mt 15, 24). Niektóre opracowania misjologiczne mówią, że Jezus wyraźnie ogranicza misję do Izraela³.

Takich samych wskazówek udziela przy rozesłaniu apostołów: „Nie idźcie do pogan i nie wstępujcie do żadnego miasta samarytańskiego, idźcie raczej do owiec, które poginęły z domu Izraela” (Mt 10, 5). Należy przy tym zauważyć, że były spotkania z poganami, a niektóre z nich mają fundamentalne znaczenie. Zasadniczy zwrot następuje po Zmartwychwstaniu, kiedy Ewangelia ma być głoszona wśród wszystkich narodów (Mt 28, 18—20; Mk 16, 15). Ograniczenie misji do Narodu Wybranego jest dowodem, że Jezus tam widzi pierwszych uczniów i spośród Żydów powołuje apostołów. Bóg jest wierny obietnicom i daje swemu umiłowanemu Narodowi pierwszeństwo⁴.

Kościół judeochrześcijan

Pierwsze lata Kościoła skupiają jego uwagę na nawróceniu Żydów⁵. Kierunek ten znajduje odbicie w Ewangeliach synoptycznych. Apostołowie, wywodzący się spośród Żydów, głoszą z zapalem i mocą Ewangelię. Korzystają przy tym nie tylko z całego starotestamentalnego przygotowania teologicznego, ale również z istniejącej infrastruktury judaistycznej: świątynia, synagogi świętują szabat, posługują się zwojami Pisma, podczas nabożeństw głoszą naukę o Jezusie. Wielkie pierwsze nawrócenia odnotowuje się wśród Żydów (Dz 2, 4; Dz 4, 4). Spośród Żydów wywodzili się też pierwsi świadkowie, męczennicy. Kościół też traktuje Żydów inaczej niż pogan, inne są też metody ewangelizacji⁶. Jest to widoczne zwłaszcza w kazaniach ewangelizacyjnych Piotra.

Sytuacja uległa zmianie po Soborze Jerozolimskim (Dz 15) na korzyść linii Pawłowej i Kościół wszedł w świat kultury helleńskiej. Za-

³ K. Müller: *Teologia misji. Wprowadzenie*. Warszawa 1989, s. 66—67.

⁴ Por. B. Wodecki: *Idea misyjna w Piśmie Świętym Nowego Testamentu...*, s. 26—27.

⁵ Por. J. Lopez-Gay: *Storia delle missioni*. Roma 1998, s. 9.

⁶ Por. K. Adloff: *Judentum*. In: *Lexikon Missionstheologischer Grundbegriffe*. Hrsg. K. Müller, Th. Sundermeier. Berlin 1987, s. 203.

sadniczym powodem osłabienia misyjnego oddziaływania wśród Żydów była niemożność zaakceptowania przez nich boskości Jezusa⁷. Nie można jednak tego pierwszego etapu misji uważać za nieznaczący epizod. Jest to etap, który stanowi ważny element w życiu i misji Kościoła, który ma silne korzenie judaistyczne.

Porównując w tym kontekście dwie wielkie religie monoteistyczne, warto przytoczyć za Hansem Waldenfelsem opinię Pinchasa Lapidego: „[...] chrześcijaństwo daje się określić raczej jako religia osobowa, podczas gdy judaizm jest bardziej religią przedmiotową”⁸.

W czasie misyjnego ożywienia

Po pierwszym etapie misji właściwie Kościół już nigdy nie wrócił do niej wśród Żydów. Chociaż na nowych terenach pracy misyjnej stale ich napotykał. Może jedna z ostatnich konfrontacji odbyła się podczas wypraw krzyżowych. Podobnie misjonarze ruszający z Europy mieli doświadczenie judaizmu. Luis J. Luzbetak, omawiając metody misyjne tego czasu, w swoim głównym dziele poświęca tej kwestii jedno zdanie: „[...] jedni pragnęli nawracać żydów przez dyskusje i perswazje, a inni, jak choćby bizantyjski cesarz Leon III, Hiszpanie i Portugalczycy, za najlepszy sposób nawracania żydów uważali wywieranie nacisku i segregację”⁹. Należy zauważyć, że żaden z oficjalnych dokumentów Stolicy Apostolskiej (po 1622 r.) dotyczących misji wśród ludów *ad gentes*, do których posłani są misjonarze, nie wymienia Żydów. Problem ewangelizacji Żydów uważano za zamknięty, a ich samych skazywano na potępienie. Zmiana, jaka nastąpiła po Soborze Watykańskim II, została poprzedzona, niestety, trudnym doświadczeniem Holokaustu. Niewątpliwie to straszne doświadczenie przyspieszyło refleksję nad stosunkiem Kościoła do Żydów¹⁰.

Deklaracja o stosunku Kościoła do religii niechrześcijańskich *Nostra aetate* stanowi podsumowanie zmian, jakie nastąpiły. Kierunek ten został pogłębiony przez Jana Pawła II. Począwszy od wizyty w synagodze rzymskiej, po modlitwę przy Ścianie Płaczu w Jerozolimie papież pełnił wspaniałą „misję obecności”. Dialog chrześcijańsko-żydowski został przez

⁷ Por. P. Johnson: *Historia Żydów*. Kraków 1998, s. 150.

⁸ H. Waldenfels: *Chrystus a religie*. Kraków 2004, s. 21.

⁹ L.J. Luzbetak: *Kościół a kultury. Nowe perspektywy w antropologii misyjnej*. Warszawa 1998, s. 105.

¹⁰ Por. DRN 4; Jan Paweł II: *Przekroczyć próg nadziei*. Lublin 1994, s. 85–88.

Jana Pawła II przedstawiony obrazowo: „Stary i Nowy Testament są w Kościele we wzajemnym dialogu” (Moguncja 1980)¹¹.

Czy wolno mówić o misji?

Pytanie, delikatne, zamieszczone już w tytule, stale powraca. Nie można udawać, że Kościół przyjmując od Jezusa nakaz głoszenia Ewangelii, nie myśli o wyznawcach wielkiej religii, z której się wywodzi i z którą łączy go wspólne dziedzictwo umiłowania jedyne Boga. Zadanie głoszenia Ewangelii zostało zlecone Kościołowi w odniesieniu do wszystkich ludzi. Jest dla Kościoła istotnym. W soborowym dekreście o działalności misyjnej Kościół określa sam siebie, jako „misyjny ze swej natury” (DM 2). Samo rozumienie misji i jej realizacja uległy w Kościele ewaluacji. Nie należy misji utożsamiać z prozelityzmem czy arogancką agitacją. Jednak każdemu człowiekowi, my chrześcijanie, możemy powiedzieć o Jezusie Chrystusie.

Przyjmując niezastąpioną rolę Izraela w dziejach zbawienia, szczególne Boże wybraństwo, dzieje Przymierza, którego Bóg nie cofnął, w duchu dialogu „należy rozmawiać z Żydami o Jezusie Chrystusie Ukrzyżowanym” — twierdzi H. Waldenfels¹². Jednak dalej dystansuje się od misji wśród Żydów: „Określenie »misja wśród Żydów« jest jednak błędnie rozumiane, dlatego nie należy go dziś używać. Jeżeli misjonarski mandat Kościoła pojmujemy jako świadczenie o orędziu Chrystusa, trzeba pamiętać, że dzisiaj coraz wyraźniej pojawia się obopólne świadectwo oraz relacja typu: pytanie — odpowiedź”¹³.

W świetle nauczania Jana Pawła II „misje” należy rozumieć wielowarstwowo (RMs 33). Potwierdza to również Benedykt XVI: „Ten, kto praktykuje *caritas* w imieniu Kościoła, nigdy nie będzie starał się narzucać innym wiary Kościoła. On wie, że miłość w jej czystości i bezinteresowności jest najlepszym świadectwem o Bogu, w którego wierzymy i który zachęca nas do miłowania. Chrześcijanin wie, kiedy jest czas sposobny do mówienia o Bogu, a kiedy słuszne jest zamilknąć i pozwolić mówić jedynie miłości” (DCE 31).

¹¹ F.K. König: *Offen für Gott — offen für die Welt. Kirche im Dialog*. Freiburg im Br. 2005, s. 110.

¹² H. Waldenfels: *Chrystus a religie...*, s. 121.

¹³ Ibidem.